

UPUTE ZA POTICANJE GOVORNO JEZIČNOG RAZVOJA U KUĆNOM OKRUŽENJU za djecu jasličnih skupina

- smanjiti na minimum izloženost djeteta sadržajima na tv-u, mobitelu ili tabletu
- osigurati mirnu i senzorički ugodnu okolinu za igru s djetetom (isključite TV, mobitel, radio)
- uživajte u igri s djetetom uz bogato govorno izražavanje, mimikom i pokretom pokazujte o čemu govorite (što, gdje, kako), često kontaktirajte očima
- pratite djetetov interes u igri slijedite ga, bez nametanja svojih pravila
- komentirajte ono što dijete radi potvrdom jednom do dvije riječi (Da, beba pije, Da, auto vozi i sl.)
- potičite dijete da govori rado, puno i često
- ponavljajte riječi koristeći pauze
- vaš izgovor neka bude lagano produžen, pjevniji, što će omogućiti djetetu duže hvatanje slušne slike riječi (meedoo, beebaa), mijenjajte intonaciju, visinu i boju glasa prilikom izgovaranja riječi
- govorite jednostavnim rečenicama
- pjevajte jednostavne pjesmice i brojalice naglašavajući ritam intonaciju i pokrete tijela (pljeskanje, lupkanje nogama, nagnjanje glave)
- čitajte slikovnice primjerene dobi i imenujte slikovni sadržaj na koji dijete usmjeri pogled ili pokaže, pokazujte prstom
- omogućite puno ponavljanja riječi u različitim oblicima bez obzira što ih dijete još ne upotrebljava
- čitajte mu što više
- budite dobar govorni model (pravilno i izražajno govorite djetetu, ne tepajte mu)

UPUTE ZA POTICANJE GOVORNO JEZIČNOG RAZVOJA U KUĆNOM OKRUŽENJU za djecu vrtićnih skupina

- smanjiti na minimum izloženost djeteta sadržajima na tv-u, mobitelu ili tabletu
- potičite dijete da govori rado, puno i često
- potičite dijete na izražavanje rečenicom od 3, 4 i više riječi
- upotrebljavajte pitanja uz koncrete
Tko je to? Gdje je? Što radi? Kuda ide? Kakvo je? Čije je? Kakve je boje?
- upotrebljavajte pitanja uz slikovni materijal
- upotrebljavajte pitanja uz različite igre, npr. lotto i memori
- potičite dijete na verbalno izražavanje želja i potreba osnovne (hoću jesti, hoću na WC, idem na spavanje) društvene (hoću se igrati, hoću bojati...)
- potičite dijete na opisivanje radnje na slici
- potičite dijete na pričanje priče prema nizu slika
- čitajte djetetu priče i slikovnice, dijete neka imenuje likove i opisuje radnje na slici
- razgovarajte s djetetom o likovima u priči, o mjestu i vremenu radnje
- proširujte rječnik novim riječima, postavljajte pitanja o pročitanom
- igrajte se s djetetom suprotnih pojmova (dan-noć, gore,-dolje, blizu-daleko, široko-usko, dugačko-kratko, visoko-nisko, iznad-ispod, lijevo-desno)
- potičite djetetov govor u svim aktivnostima

- potičite samostalno prepričavanje, vlastitih doživljaja i događaja, priča i crtića pjevanje, recitiranje
- igrajte se s djetetom različitih situacija iz svakodnevnog života; improvizacija i dramatizacija
- potičite djetetovo izražavanje rečenicom gramatički uredne strukture
- s ciljem usvajanja pravilne artikulacije oponašati zvukove iz okoline

IMITACIJA ZVUKOVA IZ OKOLINE

- puše vjetar ŠŠŠŠŠŠŠŠŠŠ
- zuji muha ZZZZZZZZZZ
- sikće zmija SSSSSSSSSSS
- ide para iz lonca CCC CCC CCC
- zuji bumbar ŽŽŽŽŽŽŽŽŽŽ
- ide vlak ČČČČČ
- bruji motor BRRRR

IMITACIJA GLASANJA ŽIVOTINJA

- patka PA PA, magarac IA IA, vuk AU AU, krava MU MU, pile PI PI, koka KO KO, guska GA GA, prase ROK ROK, koza ME ME, ovca BE BE, maca MIJAU, pas VAU, sova HU HU, zmija SSSSS

IMITACIJA ZVUKOVA: auta, aviona, traktora, motora, zvona, trube, bubnjeva, sata

- budite dobar govorni model svome djetetu
- s ciljem koordiniranog rada artikulacijskih organa ,a time i pravilnog izgovora glasova provodite vježbe motorike artikulacijskih organa (vježbe jezika, usana, donje vilice, mekog nepca, mišića lica)

VJEŽBE ZA POKRETLJIVOST ORGANA ZA ARTIKULACIJU:

USNE:

- pokretanje kuta usana u lijevo
- pokretanje kuta usana u desno
- pokretanje kuta usana lijevo-desno
- oponašanje brujanja motora vibracijom usnica (brzo, sporo)
- razvlačenje i ispučivanje usnica
- prenaplašeno ispučivanje usnica uz fonaciju glasova U, O
- prenaplašeno razvlačenje usnica uz fonaciju glasova E, I
- prenaplašeno otvaranje usta uz fonaciju glasa A
- kombinacija razvlačenja i ispučivanja, razvlačenja i otvaranja, ispučivanja i otvaranja usnica (E-U, I-O, U-E, O-I, E-O, I-U, O-E, U-I, A-U, A-E, A-O, A-I, I-U, U-A, O-A, E-O)
- slanje zvučnih poljubaca
- zadržavanje olovke ili štapića između gornje usne i nosa uz ispučivanje usana
- pijenje soka na slamku (držati slamku usnama)
- napuhavanje i ispuhavanje obraza

JEZIK:

- plaženje jezika
- plaženje i uvlačenje jezika
- micanje jezika lijevo-desno (od kuta do kuta usana)
- pomicanje jezika gore-dolje, lijevo-desno, unutra-van
- vrhom jezika kružiti po usnama, unutrašnjoj strani obraza, vrhovima zubiju
- podvijanje vrha jezika ispod donjih sjekutića
- podvijanje vrha jezika ispod gornjih sjekutića
- šakljanje jezikom po tvrdom nepcu
- lizanje lizalice
- oponašanje glasanja konja (coktanje) na A, E, I, O, U
- oblizivanje usana
- prenošenje pločica usnama

MEKO NEPCE:

- grgljanje vode
- ispijanje vode iz pune čaše bez podizanja čaše sa stola (uz srk)
- pijenje vode iz tanjura (kao pas-liptajući)
- osvježavanje akta gutanja

VJEŽBE USMJERAVANJA ZRAČNE STRUJE:

- udah na usta-izdah na usta
- udah na nos-izdah na nos
- udah na usta-izdah na nos
- udah na nos-izdah na usta
- dugi udah-dugi izdah
- kombinacija dugih i kratkih udaha i izdaha
- puhanje svijeće, mjehurica od sapunice, kroz slamčicu u čašu vode, balona, vate, papirića, ping pong loptice
- usmjeravanje zračne struje sredinom jezika

pripremila Marina Mužek
stručni suradnik logoped

Izvori: Mala djeca s komunikacijskim teškoćama, Renata Rade
Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece, Ilona Posokhova